

המחבר הנ"ל ראוי לטעות גם כזה אלא שנענש משמיה לקבל על עצמו תואר הנ"ל ברש"י, עבור מלחמתו נגד חכמת הקבלה כפי שיראה הקורא בספרו ארי נובם. ותו לא מיד.

סימן קכו

בענין כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין

בספר מנחת חינוך מלכו ז' הקשה לפי המבואר צרכיות דף י"ד דפיגול ונותר בחדל צדמה לא אשכחן, ופרש"י כיון דנתפגל א"כ ל"ה לא למאכל אדם ולא למאכל מזבח הלכך לא חל עליו נותר ע"כ. ולפי"ז דחייב נותר לא שייך בנפסל האידך אמרינן בפסחים דף מ"א ע"א במים אין לי אלא במים (אסור לבשל הק"פ) שאר משקין מניין אמרת קל וחומר ומה מים שאין מפיגין טעמן אסורין שאר משקין שמפיגין טעמן לא כ"ש, הא אמרינן דף כ"ז ע"ב גבי הא דס"ל לר' יהודה אין צינור חמץ אלא שריפה, מק"ו מותר. דחכמים פליגי עלי משום דכל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין דאם לא מלא עמים לשרפו יהא יושב וצטל וכו', והכי הלכתא, וא"כ דין זה דמצוה צמי פירות יהי עובר על לאו דמצוה ג"כ תחילתו להחמיר וסופו להקל דאם ציטלו צמי פירות יהי עובר עלי משום מצוה צליל ט"ו וכו' להחמיר, אבל מיום ט"ז ואילך יהי להקל דאינו חייב עלי משום נותר ופטור מכרת ומלקות וחטאת, והיא קולא גדולה והאידך נלמד מק"ו להחמיר ק"ת מה שסופו להקל קולא גדולה, ואם הפסח צבאוי גונא כשר הוי חומרא יותר דחייב משום נותר מלקות כרת וחטאת צלא זמן קטנ תמיד אחר ליל ט"ז א"כ מאי ק"ו הוא זה עכ"ל, ע"ש שכתבתי בקושיא זו בצמח אנפי.

והנה יסוד קושיתו היא דגם במקום דיואל ע"י הק"ו קולא לענין דין אחר ג"כ נחשז סופו להקל, ואין דנים ק"ו כזה, וכבר כתבתי במק"א שאם הבנת זו אמיתית היא יש מקום לישב על ידה קושית הפני יהושע בפסחים דף כ"א דיליף חזקי דחמץ בפסח אסור בהנאה מדכתיב לא יאכל חמץ, והקשה הפ"י למה לי לחזקי קרא מיוחד לאסור חמץ בהנאה ילף מק"ו מותר וצ"ל צהלב שאינו עובר צבל יראה ואסור בהנאה חמץ בפסח דעובר צב"י אינו דין שאסור בהנאה ע"ש. ולפי הנ"ל י"ל עפ"י דברי הר"ן הידועים שהקשה למה מהני צטול צלב שאינו מוליד את החמץ מרשותו, ותירץ דמאחר שהחמץ צלא"ה אינו צרשותו משום דאסור בהנאה רק שעשאו הכתוב כאילו הוא צרשותו לעצור צב"י ולהכי ציטול צעלמא סגי שמגלה דעתו שאינו רוצה בהחמץ והסכימה דעתו להחמיר, והדברים עתיקים. ועל יסוד דברי הר"ן אלה כתב בשו"ת שאגת ארי סימן ע"ז דלרבי יוסי הגלילי דס"ל דחמץ בפסח מותר בהנאה, וא"כ לדידי חמץ הוי צרשותו, ממילא אה"כ דלא מהני ציטול צלב לדידי ע"ש. (ובאמת צרמצי"ן פסחים מבואר להיפך שאף לריכ"ג מצני ציטול צלב וע"י צאמרי צינה שרואה לשבש הגירסה, וע"י צאחיעזר ח"ג סי' א' מש"כ עליו) ולפי"ז יולא דעל ידי שילפינן איסור הנאה לחמץ בפסח יולא מזה קולא שמחני ציטול צלב, יהא סופו להקל, ע"כ אי אפשר לילף מק"ו וזריך קרא מיוחד כנ"ל.

אולם לענ"ד האמת יורה דרכו שאין זה קרוי כלל "תחילתו להחמיר וסופו להקל", דעד כאן לא מחשבינן תחילתו להחמיר וסופו להקל, אלא אם הקולא הייחאה ממנו היא באותו הדבר עצמו, כגון הא דאמרו חכמים

חומר זך ע"ש. אולם, בספר מעלות המדות לרבינו יחיאל ז"ר יקותיאל ז"ר צנימין הרופא מלאחי צמעה הראשונה כתוב צוה"ל עוד לריבין אנו להאמין צלי ספק כי העולם וכל אשר בו חידשו הצורא, וצראו צחכמתו וייעד לו עת חמן קצוב וידוע לקיומו ואחרי כן יחזירכו לקדמותו לתוכו וצובו וכו', וכן ראיתי צס' דרך ה' ח"א פ"ג אות ע' שבי' שחמא אדם הראשון גרם: ועל כן נגזר על האדם שימית ויחיה וכו' ענין תחית המתים, ועל העולם שיחריב ויחזור ויחודש וכו' ענין מה שאמרו חכמנו ז"ל שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חריב ולבסוף אלף שנה הקצ"ה חוזר ומחדש את עולמו עכ"ל משמע שהבין דברי חז"ל כפשוטם אלא שזה בכלל הגזירה מחמא אדה"ר ע"ש. וע"י בספר שו"ת זקני יהודה להגאון ר' יהודה אריה ממודינה סי' י"ו שיש פנים לכאן ולכאן, ולא עוב להכנס צענין זה לדרוש לפני רבים ע"ש.

סוף דבר הכל נשמע צבעוניים כאלה לא שייך פסק הלכה, אלא עלינו להאמין בכלליות הדבר שכל דברי חז"ל צרוח הקודש נאמרו, אבל צפרעי הדברים אין אחנו יודע עד מה, ונשמע צדברי הרמז"ם (פ"צ מהל' מלכים ה"ב) ודברים אלו וכיוצא צאלו לא ידע האדם איך יהיו עד שיהיו וכו'. ומי שחזמתו אמת ינחנו צדרך אמת.

סימן קכה

ע"ד דברי רש"י התמוהים בסוכה (ל"ה):

למעכ"ת שיחי' שריב וכט"ס.

ע"ד מה דקשי' לי על רש"י (סוכה דף ל"ה ע"ב) שבי' דתרומה אין לה פדיון להיות ניתנת לישראל והאומר כן רשע הוא עכ"ל. צודאי שקשי' עוצא למה לי לרש"י לכחוצ שהאומר כן רשע הוא, ומלאחי צשו"ת צחצלת השרון ח"א אחר ההקדמה שהעיר ע"ז ותירץ צדרך דרוש ע"ש, וכן צשו"ת מנחת יחיאל ח"צ סי' פ"ה אות צ' ג' מפרשו צדרך דרוש ע"ש.

ולכאורה היה נראה צזה לפי מה דאיתא בגמרא (צבורות דף כ"ז ע"א) לחלק צצתרומה מותר לישראל ליקח סלע כדי לתנו לצן צחו כהן וצמתות כהונה (זרוע לחיים וקיצה) לא התירו זה ע"ש צ' גירסות וז"ל: אמר לך תרומה דקדושת הוגף היא דכיון דלא מיתחלה לא אחו למיעטי צה הני כיון דקדושת דמים נינהי אחי למיעטי צהון ע"ש נמלא מי שאומר שגם צצתרומה מהני פדיון יש מקום למגזר גם צצתרומה שיהי אסור ליתן לישראל סלע שיתן לצן צחו שאחי למיעטי שנחלל צזה וינהגו צו מנהג חולין וצאמת צסלע זה עדיין לא היה מתחלל כמו צצמתות כהונה רק צצמכרן ע"ש נמלא זה שאומר כן מונע עשיית חסד זה, שזה גדר יתן ויתנו אחרים, אבל עכשיו הוב לא יתן (הסבא סלע) ולא יתנו אחרים לצן צחו וזה רשע כמו ששינו (אבות פ"ה מט"ז).

ובב"ר זאת קשה מאד שרש"י יתכוין לרמז לנו ענינים כאלה, ואין זה דרכו צשום מקום, וצפפשות י"ל דכוונת רש"י היתה להוציא מלצ אחי צר פלוגתא צצדורו שחלק על קבלת חז"ל ואמר שיש לתרומה פדיון, וצזמן כתיבת הדברים היו מצניס לכל קורא, ואין אחנו יודע כעת עד מה. וראיתי לז"ן צצספר שו"ת זקני יהודה (ירושלים תשע"ז) לר' יהודה ארי ממודינה סי' ל"ב עעה צמחכ"ת צזה וכ' לפרש הסימן מחפ"ז היינו מיתח, חומש, פדיון, זרים. שקאי על תרומה הניתנת לכהנים שלפעמים הוא פודה אותן צדמים ע"ש שבי' מהזכרון, ולא היה